

ZAŁĄCZNIK NR 2 DO UCHWAŁY

NR XXVI/238/2009

RADY MIEJSKIEJ W MORYNIU

Z DNIA 29 MAJA 2009 R.

Moryń 2009

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	2
1.1. Podstawa formalno – prawna.....	2
1.2. Metodyka przygotowania raportu oraz jego zakres.....	2
2. DANE OGÓLNE O GMINIE.....	4
2.1. Położenie geograficzne gminy	4
2.2. Demografia gminy	5
2.3. Uwarunkowania gospodarcze	6
2.4. Gospodarka wodno – ściekowa.....	7
2.4.1. Ujęcia wody i sieć wodociągowa	7
2.4.2. Sieć kanalizacyjna i oczyszczanie ścieków	9
2.4.3. Planowane działania inwestycyjne w zakresie gospodarki wodno- ściekowej.....	10
3. JAKOŚĆ ELEMENTÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	11
3.1. Wody podziemne.....	11
3.2. Wody powierzchniowe.....	12
3.2.1. Sieć rzeczna na terenie Miasta i Gminy Moryń.....	12
3.2.2. Zbiorniki wodne	12
3.3. Powietrze atmosferyczne	14
4. STAN I OCENA WYKONANYCH ZADAŃ WYNIKAJĄCYCH Z PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY MORYŃ.....	21
4.2. Gospodarka odpadami.....	26
4.4. Racjonalizacja użytkowania surowców	30
4.5. Ochrona powierzchni ziemi	32
4.6. Racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych	34
4.7. Przeciwdziałanie poważnym awariom	38
4.8. Edukacja ekologiczna	39
5. PODSUMOWANIE.....	41

1. WSTĘP

1.1. Podstawa formalno – prawna

Zgodnie z art. 17 ust. 1, ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627) organ wykonawczy gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej Państwa, a także zapisów Wojewódzkiego oraz Powiatowego Programu Ochrony Środowiska sporządza Gminny Program Ochrony Środowiska. Przy sporządzaniu Programu, uwzględniono niezbędne wymagania polityki ekologicznej Państwa określone w art. 14 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Moryń został opracowany jako realizacja zapisów art. 17 ustawy Prawo ochrony środowiska i został uchwalony przez Radę Miejską w Moryniu w dniu 31 stycznia 2005 roku (Uchwała Nr XXII/200/2005). Uchwalony Program jest podstawą działania Samorządu Miasta i Gminy Moryń w zakresie realizacji polityki ekologicznej.

Podstawą formalno – prawną do wykonania **Raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Moryń** jest art. 18 ust. 2 Prawa ochrony środowiska. Mówi on, iż organ wykonawczy gminy jest odpowiedzialny za opracowanie raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska. Raport z realizacji w/w dokumentu przygotowuje się raz na dwa lata. Przygotowany raport przedłożony zostaje:

- Zarządowi Powiatu Gryfińskiego;
- Radzie Miejskiej w Moryniu.

1.2. Metodyka przygotowania raportu oraz jego zakres

Ustawa Prawo ochrony środowiska jak i akty wykonawcze do tej ustawy nie określają wymagań dotyczących formy i struktury Raportu z realizacji Programu ochrony środowiska. Dlatego też należy na wstępie zaznaczyć, iż nie istnieje żadna standardowa ocena dotycząca realizacji gminnych Programów ochrony środowiska.

Wobec powyższego uznano, że Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Moryń powinien zawierać:

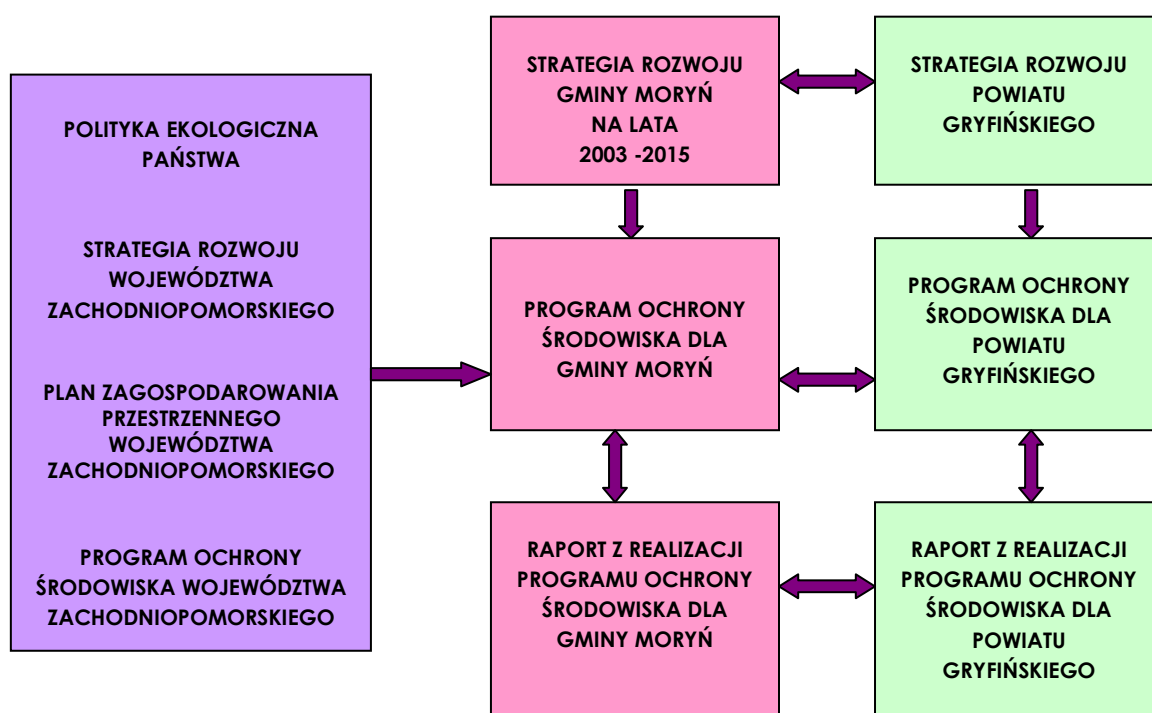
- Ogólne dane dotyczące gminy;
- Aktualne informacje dotyczące jakości elementów środowiska przyrodniczego na terenie gminy;
- Stan i ocenę wykonywanych zadań wynikających z Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Moryń;
- Podsumowanie.

Przyjęta metodyka jest zgodna z założeniami samego Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Moryń. Program przewidywał bowiem monitoring wdrażania i realizacji Programu (określenie stopnia przyjętych celów, ocenę realizacyjną programów oraz projektów związanych z ochroną środowiska, określenie stopnia rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem oraz analizę przyczyn zaniechania bądź opóźnienia realizacji wytyczonych zadań).

Relacje zachodzące pomiędzy Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Moryń, a dokumentami wyższego i niższego szczebla prezentuje schemat 1.

Schemat 1. Relacje między Programem Ochrony Środowiska a innymi dokumentami

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Moryń obejmuje okres dwóch lat (od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2008 roku).

2. DANE OGÓLNE O GMINIE

Gmina Moryń położona jest w południowo – zachodniej części Województwa Zachodniopomorskiego, na pograniczu Pojezierza Myśliborskiego i Równiny Gorzowskiej. Jest gminą o charakterze rolniczo – turystycznym. Wraz z otaczającymi gminami tworzy Powiat Gryfiński i jest jedną z jednostek samorządowych stopnia podstawowego. Gmina Moryń graniczy z gminami: Chojna, Cedynia oraz Mieszkowice, które mają bezpośrednią styczność z granicą państwa.

Gmina obejmuje 9 sołectw: Gądno, Witnica, Bielin, Stare Objezierze, Nowe Objezierze, Klęcicz, Przyjezierze, Dolsko oraz Mirowo. Siedzibą organów gminy jest miasto Moryń - centralnie położone na terenie gminy, graniczące od wschodu z wodami jednego z najgłębszych jezior w Polsce - jeziorem Morzycko. Gmina znajduje się w odległości 58 km od głównej siedziby powiatu – Gryfina oraz 83 km od stolicy Województwa Zachodniopomorskiego – Szczecina. Całkowita powierzchnia Miasta i Gminy Moryń wynosi 124,86 km².

Ogólna liczba ludności zamieszkująca teren gminy w 2008 roku (stan na 31.12.2008 r.) wynosiła 4.436 osób, a gęstość zaludnienia w 2008 roku wynosiła 35 osób na km².

Gmina Moryń pod względem użytkowania jest obszarem rolniczo – leśnym, gdzie użytki rolne zajmują 60% powierzchni gminy, natomiast lasy i grunty leśne zajmują 27 %. Taki sposób użytkowania gruntów, przy niewielkiej ilości przemysłu na obszarze gminy jest sprzyjający dla rozwoju turystyki. Dodatkowy atut stanowi położenie gminy w części Cedyńskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny, niewielki stopień zurbanizowania oraz liczne występowanie jezior.

2.1. Położenie geograficzne gminy

Miasto i Gmina Moryń położone są w południowej części Województwa Zachodniopomorskiego i Powiatu Gryfińskiego, na pograniczu dwóch krain fizyczno-geograficznych - Pojezierza Myśliborskiego będącego częścią Pojezierza Zachodniopomorskiego i Równiny Gorzowskiej. Teren gminy znajduje się w otulinie i częściowo w granicach Cedyńskiego Parku Krajobrazowego. Park rozciąga się szerokim pasem wzdłuż krawędzi przetłomu doliny Odry. Krajobraz Parku kształtuje pagórkowaty wał czołowy - morenowy tzw. Cedyński, z deniwelacją terenu dochodzącą do 140 m n.p.m. Ten urozmaicony pod względem form krajobraz kształtował się około 15 tys. lat temu w wyniku ustąpienia ostatniego zlodowacenia bałtyckiego. Morena czołowa zbudowana została z glin zwałowych, piasków, żwirów oraz kamiennych głazów. W wyniku nierównomiernego osadzania się materiałów mineralnych i wód roztopowych wykształciła się zróżnicowana rzeźba terenu - z jednej strony pagórków, a z drugiej rozległych

sandrów o wyrównanych powierzchniach utworzonych z piasków. Pagórkowata wysoczyzna morenowa na terenie Gminy Moryń jest mniej pofałdowana i znacznie niższa. W kierunku wschodnim morena czołowa jest coraz słabiej zaznaczona i na południu przechodzi w łagodną równinę. Charakterystycznymi elementami tego krajobrazu są jeziora - na terenie gminy jest zlokalizowanych blisko trzydzieści jezior i oczek śródpolnych. Największym z nich jest jezioro Morzycko, którego dno leży w kryptodepresji. Wody jeziora zasilają niewielkie rzeczki. Największą z nich jest rzeka Słubia, wypływająca z okolic Białęg (gmina Chojna), przepływająca przez jezioro Morzycko i uchodząca do Odry w pobliżu Starych Łysogórek.

Położenie Gminy Moryń na tle Powiatu Gryfińskiego przedstawia rysunek 1.

Rysunek 1. Położenie geograficzne Miasta i Gminy Moryń

Źródło: www.wikipedia.pl

2.2. Demografia gminy

Całkowita liczba ludności na terenie Miasta i Gminy Moryń zgodnie z danymi uzyskanymi z Urzędu Miejskiego w Moryniu w 2008 roku wynosiła **4.436 osób**, a gęstość zaludnienia oscylowała w granicach 35 osób na km².

Ogólne dane dotyczące demografii na terenie Miasta i Gminy Moryń w latach 2007 – 2008 prezentuje tabela 1.

Tabela 1.

Ludność na terenie Miasta i Gminy Moryń w latach 2007 – 2008

2007		2008	
KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
2.231	2.101	2.297	2.139
4.432		4.436	

Źródło: Urząd Miejski w Moryniu

Szczegółowe dane dotyczące ilości ludności w poszczególnych kategoriach wiekowych w latach 2007 – 2008 przedstawia tabela 2.

Tabela 2.
Struktura ludności wg wieku na terenie Gminy Moryń

ROK	WIEK PRZEDPRODUKCYJNY	WIEK PRODUKCYJNY	WIEK POPORDUKCYJNY
2007	711	3.087	534
2008	820	3.023	593

Źródło: Urząd Miejski w Moryniu

2.3. Uwarunkowania gospodarcze

Rozwój gospodarczy Gminy Moryń związany jest z rozwojem funkcji rolniczych oraz turystycznych gminy. Gmina Moryń jest gminą o charakterze rolniczo – turystycznym, brak jest w niej większych zakładów przemysłowych, z wyjątkiem pięciu:

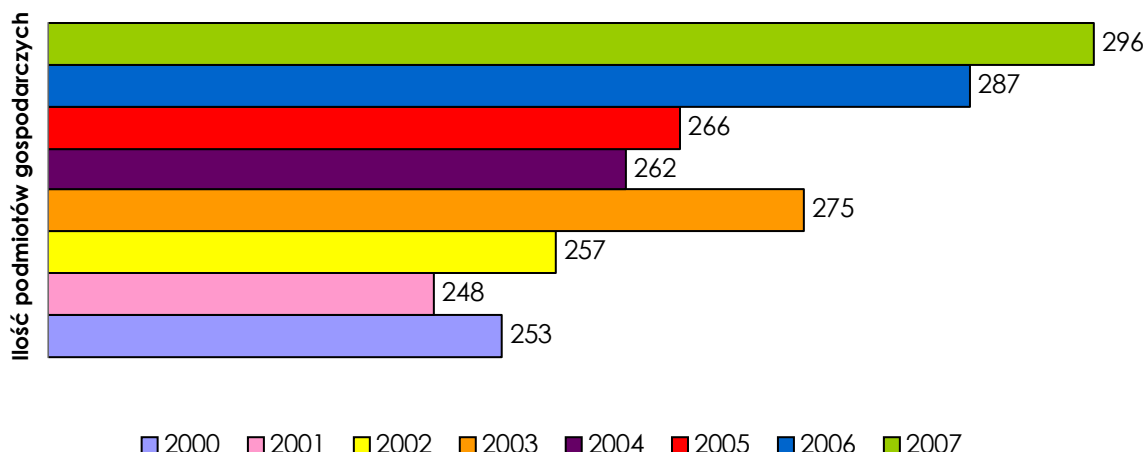
1. ENNSTONE Sp. z o.o.
2. Zakład Rolny „Moryń” Sp. z o.o.
3. Stadnina Koni Bielin Sp. z o.o.
4. HAK Sp. z o.o.
5. Arte Marmi

Mieszkańcy oraz podmioty gospodarcze gminy mają możliwość korzystania jedynie z usług podstawowych. Dostęp do szerszego zakresu usług jest możliwy poprzez istnienie związków przestrzenno - funkcjonalnych z czterema ośrodkami miejskimi: Chojną, Dębniem, Gryfinem i Szczecinem. Najsilniejsze zależności funkcjonalne łączą gminę Moryń z Gryfinem, gdzie znajdują się władze powiatowe, oraz Szczecinem, który jest siedzibą władz wojewódzkich. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie Miasta i Gminy Moryń na koniec 2007 roku zarejestrowanych było **296 podmiotów gospodarczych**.

Wzrost ilości podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Moryń a latach 2000 – 2007 przedstawia rysunek 2.

Rysunek 2. Ilość podmiotów gospodarczych w latach 2000-2007

Źródło: GUS Szczecin, Urząd Miejski w Moryniu

W ostatnich latach nastąpił wzrost ilości podmiotów gospodarczych na terenie Miasta i Gminy Moryń. Prawie w każdej miejscowości prowadzona jest działalność handlowa: sklepy, kwaciarnie. Gmina jest ukierunkowana bardziej na działalność agroturystyczną ze względu na piękne okolice. Okresem ożywienia w gminie jest okres letni, kiedy gminę odwiedzają turyści, którzy wpływają znacząco na pobudzenie aktywności gospodarczej w gałęzi turystycznej i handlowej.

2.4. Gospodarka wodno – ściekowa

Gospodarka wodno – ściekowa na terenie Miasta i Gminy Moryń jest tylko częściowo uregulowana. Odsetek ludności podłączonych do sieci wodociągowej wynosi 99 %, natomiast siecią kanalizacyjną objętych jest 86 % ludności z terenu gminy.

2.4.1. Ujęcia wody i sieć wodociągowa

Zaopatrzenie w wodę na terenie gminy odbywa się w oparciu o scentralizowane systemy wodociągowe. Wszystkie miejscowości na terenie Gminy Moryń objęte są zbiorowym zaopatrzeniem w wodę. Do **sieci wodociągowej** podłączonych jest około **99 %** mieszkańców gminy. Całkowita długość sieci wodociągowej na terenie Miasta i Gminy Moryń wynosi **40,6 km** (stan na 31.12.2008 r.).

Pobór wody odbywa się z ujęć wód podziemnych zlokalizowanych w miejscowościach: Bielin, Gądno, Klępicz, Przyjezierze, Mirowo, Moryń oraz Witnica. Wykaz ujęć eksploatowanych na terenie gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3.

Wykaz ujęć wód podziemnych na terenie Miasta i Gminy Moryń

Lokalizacja	Użytkownik	Ilość studni czynnych	Głębokość studni [m]	Zasoby eksploatacyjne całego ujęcia wg pozwolenia (m ³ /h)	Cele poboru wód	Ważność pozwolenia
Bielin	Stadnina Koni „Bielin” Sp. z o.o. w Bielinie	2	34,0 67,5	32,0	Bytowo-gospodarcze, zaopatrzenie wsi	-
Gądno	Wodociągi Zachodniopomorskie Sp. z o.o. w Goleniowie	2	37,0/38,5 36,0	42,0	Bytowo-gospodarcze, p. poż.	30.09.2026
Kłępicz	Wodociągi Zachodniopomorskie Sp. z o.o. w Goleniowie	2	67,5/66,3 65,6/65,5	28,0	Bytowo-gospodarcze, p. poż.	30.11.2027
Mirowo	Wodociągi Zachodniopomorskie Sp. z o.o. w Goleniowie	2	57,1/57,0 62,0/59,0	28,0	Bytowo-gospodarcze, p. poż.	30.09.2026
Moryń	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Moryniu	3	100,0 37,0/37,0 37,0/37,0	110,0	Bytowo-gospodarcze, p. poż.	31.12.2012
Przyjezierze	Wodociągi Zachodniopomorskie Sp. z o.o. w Goleniowie	3	39,0/37,0 38,0/38,0 99,0/99,0	20,0	Bytowo-gospodarcze, p. poż.	30.11.2026
Witnica	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Witniczanka” w Moryniu	1	56,5/56,5	35,0 68,0	Bytowo-gospodarcze	31.12.2014

Źródło: Urząd Miejski w Moryniu

2.4.2. Sieć kanalizacyjna i oczyszczanie ścieków

Do **sieci kanalizacyjnej** podłączonych jest około **86 %** ludności gminy. Długość sieci kanalizacyjnej grawitacyjnej na terenie Gminy Moryń wynosi **14,6 km** w tym:

- Moryń - 4,7 km,
- Witnica - 8,8 km,
- Bielin - 1,1 km.

Kanalizacja burzowa - kolektor znajduje się jedynie w ulicach Lipowej i Odrzańskiej w Moryniu, skąd po przejściu przez piaskownik, woda odprowadzana jest do jeziora Morzycko.

Obecny stan sieci kanalizacyjnej na terenie gminy nie gwarantuje jeszcze dostatecznej przepustowości i należy w sposób ciągły modernizować wyeksploatowane odcinki sieci jak i budować nowe w celu uregulowania gospodarki ściekowej gminy. Działania te przyczynią się do wyeliminowania oddziaływania ścieków na środowisko gruntowo – wodne.

Na terenie Miasta i Gminy Moryń eksploatowane są **dwie oczyszczalnie ścieków**:

- **Oczyszczalnia ścieków w Moryniu** – mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków, wybudowana w 1982 roku i zmodernizowana w 1995 roku. Administratorem oczyszczalni jest Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Moryniu. Oczyszczalnia posiada pozwolenie wodno-prawne ważne do 2014 roku.
 - BIOBLOK MU-300 o przepustowości 300 m³/d,
 - BIOBLOK MU-300 o przepustowości 300 m³/d,
- **Oczyszczalnia ścieków w Witnicy** - mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków, wybudowana w 1982 roku i zmodernizowana w 1995 roku. Administratorem oczyszczalni jest Spółdzielnia Mieszkaniowa Wodociągi Zachodniopomorskie Goleniów. Oczyszczalnia posiada pozwolenie wodno-prawne ważne do 2014 roku.
 - BIOBLOK-WS-400 o przepustowości 400 m³/d,

Na terenie gminy prowadzi się także podczyszczanie ścieków na osadniku INHOFFA, wybudowanym w 1968 r. o przepustowości 65 m³/d w Bielinie (brak pozwolenia wodno - prawnego). Jednym z planowanych działań ekologicznych jest wybudowanie oczyszczalni ścieków w Bielinie, łączny koszt planowanej inwestycji pochłonie około 1.500.000,00 zł.

W ostatnich latach powszechnie stosowanym rozwiązaniem zmierzającym do oczyszczania ścieków komunalnych jest zastosowanie **przydomowych oczyszczalni ścieków**. Na terenie gminy funkcjonuje 6 przydomowych oczyszczalni ścieków i znajdują się one w następujących miejscowościach:

- Moryń – 3 oczyszczalnie przydomowe;
- Bielin – 1 oczyszczalnia przydomowa;
- Gądko – 1 oczyszczalnia przydomowa;
- Przyjezierze – 1 oczyszczalnia przydomowa.

Ścieki poddawane procesom oczyszczania dostarczane są do oczyszczalni siecią kanalizacyjną lub dowożone samochodami asenizacyjnymi do stacji zlewnych ze **zbiorników bezodpływowych (szamb)**, które znajdują się na posesjach nie podłączonych do sieci kanalizacyjnej. Zbiorniki bezodpływowe (szamba) są przeznaczone do gromadzenia i przetrzymywania ścieków gospodarczo-bytowych dopływających bezpośrednio do urządzenia z przykanalików obiektów oddalonych od sieci kanalizacji sanitarnej. Szamba są przeznaczone zarówno dla pojedynczych domów jednorodzinnych jak dla ośrodków wypoczynkowych i pól campingowych, obiektów gastronomicznych i wielu innych obiektów. Na terenie gminy znajdują się 743 sztuki zbiorników bezodpływowych.

2.4.3. Planowane działania inwestycyjne w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Planowane działania inwestycyjne dotyczą działań modernizacyjnych oraz budowy nowych obiektów służących m.in. poprawie gospodarki wodno - ściekowej na terenie gminy. W najbliższych latach planuje wykonać się szereg zadań, tj.:

- Budowa sieci wodociągowej Bielin – Macierz – łączny koszt realizacyjny - 435 tys. zł;
- Budowę oczyszczalni ścieków w miejscowości Bielin – planowany koszt realizacji zadania – około 1.500.000,00 zł;
- Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej wokół jeziora Morzycko – planowany koszt realizacyjny – 2.500.000,00 zł (realizacja planowana jest na przestrzeni najbliższych lat ze środków UE);
- Budowa sieci kanalizacyjnej odwadniającej ulicę Polną i Dworcową w Moryniu – planowany koszt - 100 tys. zł;
- Przebudowa oczyszczalni ścieków w Moryniu – planowany koszt inwestycji - 3.345.305,83 zł.;
- Budowa kanalizacji ściekowej na Osiedlu „Odrzańska”.

3. JAKOŚĆ ELEMENTÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

3.1. Wody podziemne

Na obszarze gminy zasadniczy poziom wodonośny występuje w obrębie warstwy osadów piaszczysto - żwirowych podścielających gliny najniższego zlodowacenia. Poziom wodonośny znajduje się na głębokościach od 30 do 60 m. Wydajność tego poziomu waha się od 20 do 60 m³/h.

Wody podziemne stanowią podstawowe źródło zaopatrzenia ludności w wodę pitną. Do tego celu wykorzystywane są głównie wody porowe piętra czwartorzędowego, rzadziej trzeciorzędowego.

Monitoring jakości wód podziemnych na poziomie krajowym jest prowadzony przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie. Jakość wód podziemnych na terenie Gminy Moryń badana jest w miejscowości Gądno (nr złoża – 857). Wyniki oceny jakości wód podziemnych z lat 2006 - 2007 dla punktu Gądno – 859 przedstawia tabela 4.

Tabela 4.

Jakość wód podziemnych na terenie Miasta i Gminy Moryń

Nr punktu w monitoringu krajowym	Gmina/ Miejscowość	Poziom wodonośny	Rok badania		Wskaźniki przekraczające dla wód przeznaczonych do spożycia w 2007 roku
			2006	2007	
859	Moryń/ Gądno	Wgłębne	IV	III	Fe, Mn

Źródło: Program Ochrony Środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012-2015

Wody podziemne na terenie Miasta i Gminy Moryń charakteryzują się IV i III klasą jakości. Zanieczyszczenie wód podziemnych związkami żelaza oraz manganu ma charakter typowo geogeniczny i jest to wynikiem szeregu geologicznych oraz przyrodniczych uwarunkowań.

3.2. Wody powierzchniowe

3.2.1. Sieć rzeczna na terenie Miasta i Gminy Moryń

Gmina Moryń leży w zasięgu trzech zlewni większych cieków tj. Słubi, Kurzycy i Rurzyca - prawobrzeżnych dopływów Odry. Ogólny spływ wód powierzchniowych odbywa się z całego terenu gminy w kierunku rzeki Odry.

Słubia to rzeka wypływająca z jeziora Białęgi o całkowitej powierzchni 28 ha. Większość terenu zlewni Słubi stanowią obszary zalesione. Na całej swojej długości Słubia nie przyjmuje istotniejszych dopływów. Rzeka przepływa przez szereg jezior, z których największe to Morzycko i Narost. Uchodzi do Odry w pobliżu Starych Łysogórek. Całkowita długość rzeki wynosi 30,2 km, a powierzchnia zlewni 177,5 km². Przepływ miarodajny SNQ obliczony dla przekroju ujściowego wynosi 0,39 m³/s.

Początkiem **rzeki Kurzycy** jest sieć rowów na meliorowanym torfowisku na południe od miejscowości Białęgi. Całkowita długość rzeki to 22,3 km, a powierzchnia zlewni wynosi 159,2 km². Jej przepływ średnio-niski SNQ wynosi 0,31 m³/s.

Rzeka Rurzyca bierze swój początek około 3 km na południowy wschód od Gogolic. Przepływa przez jeziora Klasztorne i Trzygłowskie. Całkowita długość rzeki wynosi 43,6 km, a zlewnia posiada powierzchnię 417,0 km². Przepływ miarodajny SNQ dla przekroju ujściowego wynosi 0,77 m³/s.

Przez obszar gminy Moryń przepływa także rzeka Krępacz, Kalica, Młynówka oraz Odpywnik. Są to małe rzeki, chociaż niektóre z nich mają wyraźnie charakter rzeki górskiej.

Przepływające przez gminę cieki wodne nie są objęte badaniami jakości wód. Można jednak przypuszczać, że rzeki przepływające przez nieskanalizowane miejscowości, prowadzą wody w znacznym stopniu obciążone zanieczyszczeniami bakteriologicznymi. Z tego względu istniejący zły stan czystości cieków wodnych na obszarze gminy wymaga podjęcia zdecydowanych działań w kierunku uporządkowania gospodarki wodno - ściekowej. Wymaga to przede wszystkim inwestycji w oczyszczalnie ścieków i rozbudowę kanalizacji sanitarnej.

3.2.2. Zbiorniki wodne

Na obszarze gminy zlokalizowanych jest blisko trzydzieści jezior i oczek śródpolnych. Największe z nich i dziewiąte pod względem głębokości w Polsce to jezioro Morzycko. Jezioro to reprezentuje typ jeziora sielawowego, gospodarkę rybacką na jeziorze prowadzi Polski Związek Rybacki Wędkarski.

Jezioro Morzycko posiada nieregularny kształt, w którym można wyróżnić część centralną z dwoma zatokami: północno – zachodnią i południową. Centralną część jeziora charakteryzują gwałtowne spadki głębokości oraz liczne przegłębienia. Całkowity obszar zlewni to powierzchnia 66 km². Przez jezioro przepływa rzeka Słubia. Na

trasie przepływu rzeka zasilana jest wodami z rowów melioracyjnych oraz z drenażu pól. Zlewnia bezpośrednia posiada stosunkowo niewielką powierzchnię – 6,38 km². Na zachodnim brzegu jeziora położone jest Miasto Moryń. Ścieki z miasta są oczyszczane na oczyszczalni komunalnej i odprowadzane do Słubi, poniżej jej wypływu z jeziora. Z terenu miasta do jeziora poprzez odstojnik odprowadzane są wody deszczowe. Na wschodnim brzegu jeziora znajdują się ośrodki wypoczynkowe i letniskowe we wsi Gądno. Na północnej skarpie jeziora również zlokalizowane jest osiedle letniskowe. Nad zatoką zachodnią położona jest piękna wieś Przyjezierze. Gospodarka ściekowa w osadach letniskowych oraz we wsi Przyjezierze i Gądno oparta jest na zbiornikach bezodpływowych.

Oprócz dopływu wód deszczowych (do zatoki południowej) jezioro Morzycko nie posiada punktowych źródeł zanieczyszczeń. W zlewni jeziora punktowym zrzutem zanieczyszczeń o pośrednim oddziaływaniu na wody Jeziorok Witnickich jest oczyszczalnia wiejska w Witnicy. Na jakość wód jeziora wpływ mają zanieczyszczenia obszarowe ze zlewni bezpośredniej oraz dopływ zanieczyszczeń wprowadzanych wraz z wodami rzeki Słubi. Jezioro jest także intensywnie użytkowane pod względem rekreacyjnym.

Jednym z planowanych zadań inwestycyjnych na terenie gminy jest uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej wokół jeziora Morzycko – planowany koszt realizacyjny – 2.500.000,00 zł (realizacja planowana jest na przestrzeni najbliższych lat ze środków UE).

Badane parametry jakości wody jeziora Morzycko w roku 1998 oraz 2004 prezentuje tabela 5.

Tabela 5.
Parametry jakości wody jeziora Morzycko

Rok badania	Ocena jakości wód wg SOJJ	Obciążenie wód zw. biogennymi	Zakwity fitoplanktonu	Przezroczystość	Natlenienie wód
1998	II	Zawartość fosforu 0,110 mg P/l Zawartość azotu 1,26 mg N/l	Większa intensywność zakwitów, zawartość chlorofilu wzrasta z 10,0 µg/l do 16,9 µg/l, w składzie gatunkowym przez cały sezon dominują sinice	Pogorszenie przezroczystości wody; średnie wyniki widzialności z 2,5 m do 1,6 m	W roku 2007 poniżej 6 metra głębokości stwierdzono jedynie śladowe ilości tlenu, natomiast w 2004 roku zawartość > 1,0 mg/l do 51 m
2004	II	Zawartość fosforu 0,065 – 0,090 mg P/l Zawartość azotu 1,03 – 1,24 mg N/l			

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim w latach 2006 - 2007

Podczas badania oceny stanu wód jeziora Morzycko w 2007 roku stwierdzono pogorszenie warunków tlenowych oraz znaczne obniżenie przezroczystości oraz wzrost intensywności zakwitów.

3.3. Powietrze atmosferyczne

O jakości powietrza na danym obszarze decyduje zawartość w nim różnorodnych substancji, których koncentracja jest wyższa od warunków naturalnych. Poziomy stężenie zanieczyszczeń w powietrzu wynikają bezpośrednio z wielkości emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz warunków meteorologicznych.

Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego możemy podzielić na:

- a) źródła naturalne – wulkany, pożary lasów, bagna wydzielające m.in. metan, gleby i skały ulegające erozji, tereny zielone z których pochodzą pyłki roślinne, pył kosmiczny;
- b) źródła antropogeniczne – wywołane działalnością człowieka tj. :
 - procesy energetycznego spalania paliw oraz przemysłowych procesów technologicznych, odprowadzających substancje do powietrza emitorem (kominem) w sposób zorganizowany. Są to tzw. punktowe źródła emisji;
 - emisje ze źródeł ruchomych związanych z transportem pojazdów samochodowych i paliwami, tzw. emisja liniowa;
 - emisje związane z ogrzewaniem mieszkań w sektorze komunalno – bytowym tzw. emisja powierzchniowa.

Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, ocena jakości powietrza oparta jest na klasyfikacji stref w województwie. Mechanizm ten ma na celu utrzymać dotychczasową jakość powietrza na obszarach, gdzie jest ona dobra, oraz pomóc w osiągnięciu standardów jakości powietrza poprzez działania techniczne oraz organizacyjne tam, gdzie jakość powietrza jest zła.

Na terenie Województwa Zachodniopomorskiego ocenie podlegają następujące zanieczyszczenia : SO₂, NO₂, NO_x, CO, C₆H₆, Pb, PM₁₀, ozon oraz zanieczyszczenia zawarte w pyłe tj. As, Cd, Ni, B(a)P. Klasyfikację stref dokonuje się oddzielnie dla dwóch grup:

- określonych w celu ochrony zdrowia (teren całego kraju i uzdrowisk);
- określonych w celu ochrony roślin (teren całego kraju);

Podstawę klasyfikacji stref w oparciu o wyniki rocznej oceny jakości powietrza stanowi dopuszczalny poziom substancji w powietrzu, dopuszczalny poziom substancji w powietrzu powiększony o margines tolerancji, poziom docelowy oraz poziom celu długoterminowego. Dla strefy, w której poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji lub przekracza poziom

dopuszczalny w przypadku gdy margines tolerancji nie został określony, wymagane jest opracowanie **Programu Ochrony Powietrza (POP)**.

Zgodnie z rozporządzeniem z dnia 3 marca 2008 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu, rocznej ocenie podlegają następujące substancje:

- SO₂, NO₂, NO_x, CO, C₆H₆, PM₁₀, Pb – dla tych związków obowiązują poziomy dopuszczalne substancji w powietrzu;
- Ozon oraz zawarte w pyłe (PM₁₀) zanieczyszczenia: As, Cd, Ni oraz B(a)P – dla tych związków obowiązują poziomy docelowe substancji w powietrzu;
- Ozon podlegający ocenie pod kątem poziomu celu długoterminowego.

Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak i kryteriów dla ochrony roślin dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z klas, tj.:

- **Klasy A** - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych;
- **Klasy B** – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- **Klasy C** - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne , poziomy docelowe, poziomu celów długoterminowych;
- **Klasa D1** – symbol klasy dla obszaru klasy dla O₃, oznacza iż poziom celu długoterminowego nie został przekroczony;
- **Klasa D2** – symbol klasy dla obszaru klasy dla O₃, klasa ta oznacza przekroczenie poziomu celu długoterminowego.

Ocena jakości powietrza względem ochrony zdrowia

Ocenę jakości powietrza pod względem ochrony zdrowia prowadzi się dla zanieczyszczeń: **SO₂, NO₂, PM₁₀, Pb, C₆H₆, CO, As (PM₁₀), B(a)P (PM₁₀), Cd (PM₁₀) oraz Ni (PM₁₀)**. Dla w/w zanieczyszczeń ocenę jakości powietrza pod względem ochrony zdrowia prowadzimy na terenie strefy „Powiat Gryfiński”, na której znajduje się Miasto i Gmina Moryń. **Strefa „Powiat Gryfiński”** posiada kod strefy o numerze **PL.32.06.p.01**. Całkowita powierzchnia tej strefy wynosi 1.870 km².

Wyniki dotyczące jakości powietrza atmosferycznego na terenie strefy „Powiat Gryfiński” odniesione do kryterium względem ochrony zdrowia przedstawia tabela 6.

Tabela 6.
Ocena zanieczyszczeń pod kątem ochrony zdrowia

Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnej strefy - ochrona zdrowia									
	SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	As (PM10)	B(a)P (PM10)	Cd (PM10)	Ni (PM10)
2007	A	A	A	A	A	A	A	C	A	A
2008	A	A	A	A	A	A	A	C	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza dla Województwa Zachodniopomorskiego, Raporty za rok 2007 i 2008

Zgodnie z oceną jakości powietrza atmosferycznego, dla wszystkich powyższych zanieczyszczeń, Gmina Moryń należąca do strefy „Powiat Gryfiński” charakteryzuje się symbolem **klasy A**, tj. stężenia powyższych związków nie przekraczają poziomów **dopuszczalnych oraz docelowych**.

Jednak wyjątek stanowi pomiar stężenia benzo(a)piranu w pyle PM10. Badane średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu przekroczyło **poziom docelowy** wynoszący 1 ng/m³, zarówno w roku 2007 jak i 2008. W związku z tym strefa Powiat Gryfiński została sklasyfikowana w **klasie C**, ze względu na stężenie **benzo(a)pirenu**. Oznacza to obowiązek podjęcia przez Marszałka Województwa działań na rzecz poprawy jakości powietrza pod kątem tego zanieczyszczenia, tj. **opracowania Programu Ochrony Powietrza (POP)**. Termin osiągnięcia docelowego poziomu benzo(a)pirenu w powietrzu, określony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu, określony jest na 2013 rok. Jako główną przyczynę przekroczeń wskazuje się procesy spalania paliw stałych zarówno w sektorze energetycznym jak i w sektorze komunalno – bytowym.

Ocena jakości powietrza względem ochrony roślin

Ocenę jakości powietrza pod względem ochrony roślin prowadzi się dla zanieczyszczeń: **SO₂** oraz **NO_x**. Dla zanieczyszczeń ocenę jakości powietrza pod względem ochrony roślin prowadzimy na terenie **strefy „Powiat Gryfiński”**, na której znajduje się Gmina Moryń. Strefa „Powiat Gryfiński” posiada kod strefy o numerze **PL.32.06.p.01**. Całkowita powierzchnia tej strefy wynosi 1.870 km². Wyniki dotyczące jakości powietrza atmosferycznego na terenie strefy „Powiat Gryfiński” odniesione do kryterium względem ochrony roślin przedstawia tabela 7.

Tabela 7.
Ocena zanieczyszczeń pod kątem ochrony zdrowia

Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnej strefy - ochrona roślin	
	SO ₂	NO _x
2007	A	A
2008	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza dla Województwa Zachodniopomorskiego, Raporty za rok 2007 i 2008

W rocznych ocenach jakości powietrza pod kątem ochrony roślin za rok 2007 i 2008, strefa „Powiat Gryfiński” zarówno dla zanieczyszczenia SO₂ jak i NO_x została przypisana **klasie A**, tj. stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają poziomów dopuszczalnych.

Ocena jakości powietrza względem ochrony zdrowia i roślin dla ozonu

Poważny problem w Województwie Zachodniopomorskim stwarza także zanieczyszczenie ozonem, występujące w sezonie letnim przy powierzchni ziemi (ozon troposferyczny). W przeciwieństwie do ozonu stratosferycznego pełniące funkcję „ochronną”, ozon troposferyczny stanowi substancję zanieczyszczającą powietrze.

Ocenę jakości powietrza pod kątem poziomów ozonu prowadzi się pod względem dwóch kryteriów, którymi są **poziomy docelowe** (ze względu na ochronę zdrowia oraz ochronę roślin) oraz **poziomy celu długoterminowego** (ze względu na ochronę zdrowia oraz ochronę roślin).

Ocena jakości powietrza pod względem ochrony zdrowia oraz ochrony roślin dla zanieczyszczenia ozonem prowadzona jest dla „**Strefy Zachodniopomorskiej**”, na której zlokalizowana jest Gmina Moryń. Strefa posiada kod o numerze **PL.32.00.b.20.**, a jej całkowita powierzchnia wynosi 22.591 km².

Wyniki dotyczące jakości powietrza atmosferycznego pod względem zawartości ozonu, odniesione do kryterium względem ochrony zdrowia oraz ochrony roślin w latach 2007-2008 przedstawia tabela 8.

Tabela 8.

Ocena zanieczyszczenia ozonem pod kątem ochrony zdrowia i ochrony roślin

Rok	Pod kątem ochrony zdrowia		Pod kątem ochrony roślin	
	Poziomy docelowe	Poziomy celu długoterminowego	Poziomy docelowe	Poziomy celu długoterminowego
2007	A	C	A	C
2008	C	D2	A	D2

A - osiągnięcie klasy A dla poziomu docelowego - działania nie wymagane;

C - osiągnięcie klasy C dla poziomu celu długoterminowego - ograniczenie emisji substancji przyczyniających się do powstawania ozonu jako jeden z wojewódzkich POŚ - osiągnięcie celu długoterminowego do 2020 r.

C - osiągnięcie klasy C dla poziomu docelowego - Sejmik Województwa w terminie 15 m-cy od dnia otrzymania wyników oceny i klasyfikacji stref, określa w drodze uchwały program ochrony powietrza (POP), mający na celu osiągnięcie poziomów docelowych substancji w powietrzu

D2 - osiągnięcie klasy D2 dla poziomu celu długoterminowego - ograniczenie emisji substancji przyczyniających się do powstawania ozonu jako jeden z wojewódzkich POŚ - osiągnięcie celu długoterminowego do 2020 r.

Pomiary stężeń ozonu prowadzone w latach 2007 – 2008, jednoznacznie wskazują iż stężenie ozonu systematycznie wzrasta. W przeciwieństwie do poziomów dopuszczalnych oraz poziomów docelowych, których przekroczenie wymaga opracowania programu ochrony powietrza (POP), **poziom celu długoterminowego** nie wymaga przygotowania POP. Wymagane jest jednak podjęcie działań związanych z ograniczeniem emisji prekursorów ozonu – tlenków azotu oraz lotnych związków organicznych. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego przez stężenia ozonu do 2020 roku powinno być jednym z celów wojewódzkich programów ochrony środowiska.

Badane średnioroczne stężenie ozonu przekroczyło jednak **poziom docelowy** pod względem ochrony zdrowia. Pomiary stężeń ozonu prowadzone w latach 2003 – 2008 na stanowiskach w województwie zachodniopomorskim (w Szczecinie oraz w Widuchowej) wskazują, iż uśredniona z 3 lat liczba dni ze stężeniami ośmiogodzinnymi wyższymi niż $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ na stanowisku pozamiejskim w m. Widuchowa, w ostatnich latach rośnie i wg oceny z 2008 roku osiągnęła wartość przekraczającą 25 dni. Dlatego też strefa zachodniopomorska została przypisana **klasie C** dla ozonu. Oznacza to obowiązek podjęcia w obszarze województwa działań na rzecz poprawy jakości powietrza pod kątem zanieczyszczeń ozonem – opracowanie przez Marszałka programu ochrony powietrza (POP). Termin osiągnięcia poziomu docelowego dla ozonu w powietrzu, określony jest na rok 2010.

3.4. Gleby

Gleby Gminy Moryń wykształciły się głównie z materiałów morenowych. Większość z nich to gleby wytworzone z glin zwałowych tzw. bielice słabo gliniaste i gliniaste oraz z piasków naglinowych, a także naitowych - gleby lekkie i średnie. Niewielki procent stanowią gleby brunatne wytworzone z glin zwałowych. Znajdują się one głównie wokół jeziora Morzycko. Na terenach leśnych, należących do Nadleśnictwa Mieszkowice dominują gleby rdzawe (właściwe, brunatne, bielicowe) - około 77 %. Pozostałe gleby to: brunatne, płowe, bielicowe, arenosole, pararędziny, murszowe, muszowate i torfowe.

Gleby występujące na terenie Miasta i Gminy Moryń charakteryzują się podwyższoną kwasowością. Jest ona ważnym wskaźnikiem degradacji gleb uprawnych. Nadmierna kwasowość spowodowana jest najczęściej przez naturalne czynniki klimatyczno - glebowe, w mniejszym stopniu przez zanieczyszczenia kwasotwórcze powstające przez zanieczyszczenia przemysłowe i komunikacyjne lub przez niektóre nawozy. Z dotychczasowych obserwacji wynika, że gleby zakwaszone występują lokalnie i mają charakter rozproszony.

Badania jakości gleb na terenie Miasta i Gminy Moryń były prowadzone przez Stację Chemiczno – Rolniczą w Szczecinie w 2005 roku. Zbadano odczyn gleb użytkowanych rolniczo oraz określono potrzebę wapnowania tych gleb, w celu zmniejszenia ich kwasowości. Ocenę jakości gleb na terenie gminy przedstawia tabela 9.

Tabela 9.

Odczyn gleb użytkowanych rolniczo oraz potrzeby wapnowania (w % powierzchni badanych użytków rolnych) w 2005 roku

Gmina	Ilość prób	Odczyn (pH) gleby					Potrzeby wapnowania				
		bardzo kwaśny	kwaśny	lekko kwaśny	obojętny	zasadowy	konieczne	potrzebne	wskazane	ograniczone	zbędne
Moryń	582	7 %	12 %	14 %	22 %	45 %	7 %	5 %	7 %	7 %	74 %

Źródło: Stacja Chemiczno – Rolnicza w Szczecinie

Nadmierne zakwaszenie wpływa na produktywność gleb, a przede wszystkim na pogorszenie jakości plonów. W glebach kwaśnych obniża się przyswajalność niektórych mikroelementów (Cu, Mn, Zn oraz Fe). Dla zmniejszenia kwasowości gleb niezbędne jest wprowadzenie systematycznych działań zmniejszających zakwaszenie gleb, polegające na regularnym wapnowaniu terenów użytkowanych rolniczo, na których występuje największa kwasowość.

3.5. Hałas

Na terenie Gminy Moryń hałas generowany przez pojazdy samochodowe jest dominującym źródłem, mogącym w znaczny sposób kształtować klimat akustyczny na analizowanym obszarze. Hałas wywołany ruchem drogowym, charakteryzowany jest przez takie czynniki jak: natężenie ruchu oraz struktura strumienia pojazdów, płynność ruchu. Ważny jest także stan nawierzchni poszczególnych dróg oraz odchylenie jezdni.

Główne drogi przebiegające przez Gminę Moryń to odcinek o długości około 4,7 km **drogi krajowej nr 31** (odcinek: CHOJNA – WITNICA- MIESZKOWICE), oraz **droga wojewódzka nr 125** (odcinek: GRANICA PAŃSTWA – CEDYNIA – MORYŃ – WIERZCHLAS) o długości 17,8 km.

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad co 5 lat prowadzi badania dotyczące pomiaru natężenia ruchu na drogach województwa zachodniopomorskiego. Zgodnie z przeprowadzonymi pomiarami w 2005 roku średni dobowy ruch (SDR) na terenie Gminy Moryń był mniejszy niż 5 tys. pojazdów na dobę.

Dane dotyczące natężenia ruchu i jego struktury przedstawione przez Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad w odniesieniu do drogi krajowej nr 31 wskazują, że ich natężenie kształtuje się na poziomie 1.509 pojazdów na dobę. W jej otoczeniu mogą znajdować się tereny wymagające ochrony przed hałasem, na których występują

przekroczenia wartości dopuszczalnych. Dotyczy to szczególnie przebiegu drogi przez miejscowości, gdzie w bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się zabudowa mieszkaniowa.

Szczegółowe dane dotyczące natężenia ruchu na drodze krajowej oraz drogach wojewódzkich przechodzących przez teren Gminy Moryń wg pomiarów przeprowadzonych w 2005 roku prezentuje tabela 10.

TABELA 10.

Natężenie ruchu na drodze krajowej oraz drogach wojewódzkich (SDR)

Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych							
Pojazdy samochodowe ogółem	Motocykle	Samochody Osobowe Mikrobusy	Lekkie Samochody ciężarowe (dostawcze)	Samochody ciężarowe	Autobusy	Ciągniki rolnicze	Rowery
Droga Krajowa Nr 31 : CHOJNA – MIESZKOWICE (20,1 km)							
1.509	9	1.179	145	153	14	9	31
Droga Wojewódzka Nr 125: CEDYNIA – MORYŃ (14,7 KM)							
568	19	472	33	27	10	7	-
Droga Wojewódzka Nr 125: MORYŃ – WIERZCHŁAS (10,2 km)							
438	20	313	39	22	20	24	-

Źródło: Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział Szczecin.

4. STAN I OCENA WYKONANYCH ZADAŃ WYNIKAJĄCYCH Z PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY MORYŃ

W Programie ochrony środowiska dla Gminy Moryń celem strategicznym była **Poprawa stanu środowiska i ochrona jego zasobów, w celu wykorzystania walorów rolniczych i turystycznych, jako podstawowy warsztat pracy mieszkańców gminy.** Osiągnięcie celu strategicznego było ściśle związane z realizacją określonych zadań związanych z ochroną środowiska naturalnego na terenie gminy.

Dla poszczególnych obszarów środowiska przyrodniczego gminy przyjęto następujące kierunki działań, uwzględniające założenia wojewódzkiego oraz powiatowego programu ochrony środowiska:

- Poprawa gospodarki wodnej:
 - zapewnienie odpowiedniej jakości wód powierzchniowych;
 - racjonalizacja zużycia wody;
 - zwiększenie zasobów w zlewniach.
- Poprawa gospodarki odpadami.
- Poprawa jakości środowiska:
 - zapewnienie wysokiej jakości powietrza;
 - zminimalizowanie uciążliwego hałasu w środowisku;
 - ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.
- Racjonalizacja użytkowania surowców:
 - wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i ograniczenie energochłonności;
 - ochrona zasobów kopalin.
- Ochrona powierzchni ziemi:
 - rekultywacja gleb zdegradowanych i ochrona gleb przed erozją;
 - ochrona gleb przed niewłaściwą agrotechniką i nadmierną intensyfikacją produkcji rolnej oraz nadmiernym stosowaniem środków ochrony roślin.
- Racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych:
 - ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych;
 - ochrona siedlisk i ekosystemów oraz krajobrazu;
 - ochrona gatunkowa roślin i zwierząt;
 - ochrona lasów;
 - integracja aspektów ekologicznych z planowaniem przestrzennym.
- Przeciwdziałanie poważnym awariom.
- Zwiększenie aktywności obywatelskiej i świadomości ekologicznej – edukacja ekologiczna:
 - większa aktywność społeczeństwa na rzecz środowiska;
 - wyższa świadomość ekologiczna społeczeństwa.

4.1. Gospodarka wodami

Wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Moryń kierunki działań w zakresie ochrony zasobów wodnych to zapewnienie odpowiedniej jakości wód powierzchniowych, racjonalizacja zużycia wody oraz zwiększenie zasobów w zlewniach. Realizacja przyjętego celu wiązała się z koniecznością podejmowania działań zarówno inwestycyjnych, organizacyjnych jak i edukacyjnych. Wszystkie działania zmierzały do ogólnie pojętej poprawy gospodarki wodnej na terenie Gminy Moryń.

Kierunki działań:

1. Zapewnienie odpowiedniej jakości wód

- realizacja krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych:
 - a) modernizacja istniejącej sieci kanalizacyjnej i realizacja nowej,
 - b) dociążenie i modernizacja oczyszczalni ścieków, w kierunku spełnienia wymagań obowiązującego prawa oraz dyrektyw UE,
 - c) budowa oczyszczalni przyzagrodowych,
 - d) ewidencja zbiorników bezodpływowych,
 - e) kontrola punktów zrzutu ścieków przemysłowych,
- ograniczanie negatywnego wpływu na środowisko zanieczyszczeń obszarowych i punktowych pochodzących z działalności rolniczej,
- preferowanie użytkowania łąkowego oraz kształtowanie pasów roślinności wzdłuż cieków wodnych,
- gromadzenie i przekazywanie społeczeństwu informacji o jakości wody do picia,
- gromadzenie i przekazywanie społeczeństwu informacji o jakości wody w kąpieliskach.

2. Racjonalizacja zużycia wody

- budowa wodociągu Moryń – Przyjezierze i Moryń – Gądko,
- sukcesywna wymiana i renowacja wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej,
- minimalizacja strat wody na przesyłach do odbiorców,
- wspieranie działań podmiotów gospodarczych w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą, w tym eliminowania nieuzasadnionego wykorzystania wód podziemnych do celów przemysłowych oraz przez wprowadzanie zamkniętego obiegu wody w przemyśle,

3. Zwiększenie zasobów w zlewniach

Ilość wody w zlewniach można regulować już u źródła poprzez racjonalne jej gospodarowanie, ale również przez prawidłową regulację cieków wodnych i budowę urządzeń wodnych. Gmina lub właściciele ujęć w celu realizacji tego kierunku winni dokonać przeglądu nieczynnych ujęć wód podziemnych, zabezpieczyć je lub zlikwidować.

Realizację poszczególnych zadań ekologicznych związanych z gospodarką wodami na terenie Gminy Moryń prezentuje tabela 11.

Tabela 11.

Realizacja zadań ekologicznych na terenie Gminy Moryń – gospodarka wodami

Cel ekologiczny: GOSPODARKA WODAMI			
Jednostka realizująca	Charakterystyka zadań ekologicznych	Okres realizacji	Opis realizacji
Kierunek ekologiczny: ZAPEWNIENIE ODPOWIEDNIEJ JAKOŚCI WODY			
ZADANIA WŁASNE	Budowa kanalizacji sanitarnej w Przyjezierzu i kanalizacji przesyłowej Przyjezierze Moryń.	2004-2007	Zadanie zostało częściowo zrealizowane. Realizacja polegała na opracowaniu dokumentacji technicznej na wybudowanie kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Przyjezierze – Moryń oraz półwyspu „Zamczysko” wraz z kanalizacją przesyłową ścieków do Morynia oraz rurociągiem wodnym Przyjezierze – Moryń. Zrealizowanie zadania w kolejnych latach w znaczący sposób wpłynie na poprawę stanu jakości wód rzeki Słubi oraz jeziora Morzycko.
	Budowa kanalizacji sanitarnej w Moryniu, część ulicy Dworcowej.	2004-2007	Zadanie zostało częściowo zrealizowane. Realizacja polegała na opracowaniu dokumentacji technicznej na wybudowanie kanalizacji sanitarnej w Moryniu na części ulicy Dworcowej. Zrealizowanie zadania w przyszłych latach w znaczący sposób wpłynie na poprawę stanu jakości wód rzeki Słubi oraz jeziora Morzycko.
	Budowa kanalizacji sanitarnej w Gądnie i kanalizacji przesyłowej Gądnio - Moryń.	2004-2007	Zadanie zostało częściowo zrealizowane. W okresie sprawozdawczym opracowano dokumentację techniczną dotyczącą wybudowania kanalizacji sanitarnej w miejscowości Gądnio wraz z kanalizacją przesyłową z Bielina i z Gądnia do Morynia oraz rurociągiem wodnym Gądnio – Moryń. Realizacja zadań w przyszłych latach w znaczący sposób wpłynie na poprawę stanu jakości wód rzeki Słubi, Kurzycy oraz jeziora Morzycko i Bielina.
	Budowa kanalizacji przesyłowej Bielina - Gądnio.	2004-2007	
	Budowa kanalizacji sanitarnej w Moryniu ul. Jeziorna, Żeglarska, część ul. Ogrodowej, ul. Odrzańska, Sadowa, Wiśniowa.	2004-2007	Zadanie jest w trakcie realizacji. W okresie sprawozdawczym sporządzono dokumentację kanalizacji ściekowej na terenie Miasta Moryń poprzez wybudowanie nowych odcinków: - kanalizacja ściekowa ul. Jeziorna, ul. Ogrodowa i plaża; - kanalizacja ściekowa na ul. Odrzańskiej, Sadowej, Wiśniowej i Wodnej; - kanalizacja ściekowa w rejonie ul. Dworcowej i ul. Wierzbowej. Całkowity koszt realizacji zadania w okresie sprawozdawczym to 39.974,60 zł.
	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Moryniu.	2004-2007	Zadanie zostało częściowo zrealizowane. W okresie opracowano dokumentację techniczną niezbędną do wykonania zadania w kolejnych latach. Celem przeprowadzenia modernizacji oczyszczalni jest jej dociążenie oraz poprawa ogólnej jakości rzeki Słubi oraz jeziora Morzycko.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla GMINY MORYŃ
za lata 2007 - 2008

	Ewidencja zbiorników bezodpływowych, kontrola techniczna i kontrola częstotliwości opróżniania.	2004-2007	Zadanie zostało zrealizowane. W latach sprawozdawczych zewidencjonowano wszystkie zbiorniki bezodpływowe zlokalizowane na terenie Miasta i Gminy Moryń. Na terenie Gminy zewidencjonowano 743 sztuki zbiorników bezodpływowych. Kontrola zbiorników oraz częstotliwość odbierania nieczystości jest kontrolowana w sposób ciągły przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Moryniu oraz przez Urząd Miejski. Dzięki przeprowadzonej ewidencji Urząd Miejski posiada aktualne informacje związane z ilością wytwarzanych ścieków w poszczególnych jednostkach osadniczych na których zlokalizowane są zbiorniki.
ZADANIA KOORDYNOWANE	Stopniowe ograniczanie negatywnego wpływu na środowisko zanieczyszczeń obszarowych (pozostałości chemicznych środków ochrony roślin oraz nawozów) i punktowych (składowiska obornika) pochodzących z działalności rolniczej poprzez stworzenie (odtworzenie) rozlewisk filtrujących nieczystości spływające z pól.	ciągły do 2011	Zadanie nie zostało zrealizowane. W okresie sprawozdawczym zadania związane ze stopniowym ograniczeniem negatywnego wpływu na środowisko zanieczyszczeń obszarowych nie były prowadzone.
	Odtworzenie trzcinowiska w okolicy dawnego młyna na Słubi, jako terenu filtrującego i akumulującego związki biogenne, spływające systemem drenów z intensywnie uprawianych pól w rejonie Mirowa, Młynar i Przyjezierza.	2004-2007	Zadanie nie zostało zrealizowane. W okresie sprawozdawczym odtworzenie trzcinowiska w okolicy dawnego młyna Słubi nie zostało wykonane.
	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.	ciągły	Zadanie zostało zrealizowane. Budowa przydomowych oczyszczalni na terenie gminy realizowana jest w sposób ciągły. Na terenie Miasta i Gminy Moryń zlokalizowanych jest 6 oczyszczalni. Trzy z nich znajdują się na terenie Miasta Moryń, a pozostałe w miejscowości Gądno, Bielin oraz Przyjezierze. Dzięki poprawie gospodarki ściekowej na terenie gminy w znaczący sposób poprawia się środowisko gruntowo – wodne gminy.
	Preferowanie użytkowania łąkowego oraz kształtowanie pasów roślinności wzdłuż cieków wodnych.	ciągły do 2011	Zadanie zostało zrealizowane. Na terenach gminy Moryń, w sposób ciągły kształtuje się pasy roślinności wzdłuż cieków wodnych. Dzięki temu zmniejsza się stężenie związków biogenych i pestycydów w wodach powierzchniowych.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla GMINY MORYŃ
za lata 2007 - 2008

	Gromadzenie i przekazywanie społeczeństwu informacji o jakości wody do picia.	ciągły do 2011	Zadanie zostało zrealizowane. Gmina Moryń współpracuje z Państwowym Powiatowym Inspektoratem Sanitarnym w sposób ciągły. Stwierdza on przydatność wody na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 roku w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.
	Gromadzenie i przekazywanie społeczeństwu informacji o jakości wody w kąpieliskach.	ciągły do 2011	Zadanie zostało zrealizowane. Jakość wody w kąpieliskach zlokalizowanych na terenie Gminy Moryń jest kontrolowana przez Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny.
Kierunek ekologiczny: RACJONALIZACJA ZUŻYCIA WODY			
ZADANIA WŁASNE	Budowa wodociągu Moryń – Przyjezierze.	2004-2007	Zadanie nie zostało zrealizowane. W okresie sprawozdawczym nie wybudowano wodociągu Moryń – Przyjezierze, gmina nie posiadała środków finansowych na realizację zadania. Realizacja zadania planowana jest na przyszłe lata.
	Budowa wodociągu Moryń – Gądko.	2004-2007	Zadanie zostało zrealizowane. W okresie sprawozdawczym wykonano wspólnie z Wodociągami Zachodniopomorskimi w Goleniowie kolejny odcinek kolektora wodnego w Gądku. Dzięki realizacji zadania, polepszy się wykorzystanie ujęcia wody w Moryniu.
ZADANIA KOORDYNOWANE	Wymiana i renowacja wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej.	ciągły do 2011	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Na terenie gminy w sposób ciągły porządkuje się gospodarkę wodno-ściekową. W latach sprawozdawczych został wykonany projekt sieci wodociągowej Bielin – Macierz. Koszt realizacji zadania to 23.008,72 zł.
	Minimalizacja strat wody na przesyłach do odbiorców.	ciągły do 2011	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Zadanie w ostatnich latach było realizowane poprzez uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy. Poprzez skanalizowanie kolejnych miejscowości oraz budowanie nowych odcinków sieci wodociągowej.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla GMINY MORYŃ
za lata 2007 - 2008

	Wspieranie działań podmiotów gospodarczych w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą, w tym eliminowanie nieuzasadnionego wykorzystania wód podziemnych do celów przemysłowych (przez branże inne niż np. przemysł spożywczy) oraz przez wprowadzanie zamkniętego obiegu wody w przemyśle.	ciągły do 2011	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Racjonalne gospodarowanie wodą w gospodarstwach domowych jest szczególnie istotne ze względu na konieczność odprowadzania i oczyszczania ścieków. Poprzez rozbudowę gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy eliminuje się niekorzystny wpływ na środowisko gruntowo-wodne gminy.
	Przeprowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnej propagującej optymalizację zużycia wody przez indywidualnych użytkowników (np. gromadzenie wody deszczowej do celów agrarnych (podlewania)	ciągły do 2011	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Edukacja ekologiczna na terenie Gminy Moryń w okresie sprawozdawczym była prowadzona w sposób ciągły.
Kierunek ekologiczny: ZWIĘKSZENIE ZASOBÓW W ZLEWNIACH			
ZADANIA KOORDYNOWANE	Dokonanie przeglądu nieczynnych ujęć wód podziemnych, zabezpieczenie lub likwidacja.	2005-2007	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Przegląd nieczynnych ujęć wód podziemnych na terenie gminy prowadzony jest w sposób ciągły.
	Odbudowa oraz prawidłowa eksploatacja systemów melioracji.	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. W okresie sprawozdawczym odbudowywano systemy melioracyjne na terenie gminy w celu poprawy ich funkcjonowania. W 2007 koszty realizacji zadania wyniosły 7.674,53 zł, natomiast w 2008 roku 2.881,26 zł.

4.2. Gospodarka odpadami

Podstawowym kierunkiem działań w tej dziedzinie jest zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów oraz wdrożenie nowoczesnego systemu ich wykorzystania i unieszkodliwiania. Omówienie poszczególnych celów i zadań ekologicznych gospodarki odpadami zostało zawarte w odrębnym opracowaniu pt.: „Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Moryń”.

4.3. Poprawa jakości środowiska

Jednym z głównych wytyczonych celów ekologicznych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Moryń była poprawa jakości środowiska. Realizacja tego celu obejmowała środowisko w szeroko rozumianym znaczeniu zagrożeń tj. powietrza, hałasu oraz promieniowania elektromagnetycznego.

Kierunki działań:

1. Zapewnienie wysokiej jakości powietrza

- modernizacja kotłowni węglowych na ekologiczne,
- termomodernizacja obiektów,
- gazyfikacja gminy,
- promowanie nośników energii pochodzących ze źródeł odnawialnych - energia słoneczna, wiatrowa, wodna,
- wsparcie finansowe dla mieszkańców zmieniających ogrzewania węglowe na ekologiczne,
- centralizacja ucieplownienia prowadząca do likwidacji małych kotłowni i indywidualnych palenisk domowych,
- bieżąca modernizacja dróg i ciągów komunikacyjnych, wyprowadzenie ruchu z obszaru miasta,
- intensyfikacja ruchu rowerowego poprzez likwidację barier technicznych oraz tworzenie ścieżek rowerowych.

2. Zminimalizowanie uciążliwego hałasu w środowisku

W celu realizacji powyższego kierunku działania, zadaniem gminy było uwzględnienie w opracowaniach planistycznych danych o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku na terenach chronionych akustycznie. Zadania do realizacji na terenie, przez inne organy i jednostki to:

- wspieranie inwestycji ograniczających ujemny wpływ hałasu komunikacyjnego, mianowicie: budowy ekranów akustycznych i tworzenia pasa zwartej zieleni ochronnej, a także izolacji budynków (np. wymiana okien),
- egzekwowanie w zakładach zmian technologicznych w przypadku przekroczeń emisji hałasu (stosowania obudów dźwiękochłonnych, ekranów oraz tłumików akustycznych) stosowanie maszyn i urządzeń o obniżonej hałaśliwości.

3. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Realizowanie tego kierunku na terenie gminy polegało na preferowaniu niskokonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego, zgodnych z zapisem w przygotowywanych opracowaniach planistycznych, dotyczących terenów chronionych pod kątem promieniowania elektromagnetycznego.

Szczegółowy opis realizacji zadań z zakresu poprawy jakości środowiska tj. powietrza atmosferycznego, hałasu oraz promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy zawiera tabela 12.

Tabela 12.

Realizacja zadań ekologicznych na terenie Gminy Moryń – poprawa jakości środowiska

Cel ekologiczny: POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA			
Jednostka realizująca	Charakterystyka zadań ekologicznych	Okres realizacji	Opis realizacji
Kierunek ekologiczny: POWIETRZE – ZAPEWNIENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI POWIETRZA			
ZADANIA WŁASNE	Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Moryniu.	2004-2008	Zadanie jest w trakcie realizacji.
	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Moryniu.	2004-2007	Zadanie zostało zrealizowane. W latach sprawozdawczych wykonano termomodernizację budynku Zespołu Szkół w Moryniu. Koszt realizacji zadania wyniósł 199.430,94 zł.
	Termomodernizacja budynku ZGKiM w Moryniu.	2004-2007	Zadanie nie zostało zrealizowane. Termomodernizacja budynku Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Moryniu nie została zrealizowana, gmina nie posiadała środków finansowych na realizację zadania. Realizacja zadania planowana jest na przyszłe lata.
	Termomodernizacja budynku Miejskiego Ośrodka Kultury w Moryniu.	2004-2007	Zadanie zostało zrealizowane. W latach sprawozdawczych wykonano termomodernizację budynku Miejskiego Ośrodka Kultury w Moryniu. Koszt realizacji zadania wyniósł 141.918,70 zł.
	Wsparcie finansowe dla mieszkańców zmieniających ogrzewanie węglowe na ekologiczne.	ciągły do 2011	Zadanie nie zostało zrealizowane. Wsparcie finansowe dla mieszkańców zmieniających ogrzewanie węglowe na ekologiczne nie było stosowane, gmina nie posiadała środków finansowych na realizację zadania.
	Intensyfikacja ruchu rowerowego poprzez likwidację barier technicznych oraz tworzenie ścieżek rowerowych.	ciągły do 2011	Zadanie zostało zrealizowane. W okresie sprawozdawczym na terenie Gminy Moryń wybudowano nowe ścieżki rowerowe w celu zintensyfikowania ruchu rowerowego. Łączny koszt realizacji zadania ekologicznego wyniósł: 4.439,58 zł.
	Przebudowa układu komunikacyjnego przy pl. Wolności w Moryniu.	2005	Zadanie zostało zrealizowane. W okresie sprawozdawczym dokonano przebudowy układu komunikacyjnego przy pl. Wolności w Moryniu. Łączny koszt realizacji zadania w 2007 roku wyniósł 912.391,58 zł, natomiast w 2008 roku 8.296,00 zł.
ZADANIA KOORDYNOWANE	Promowanie nowych nośników energii ekologicznej pochodzących ze źródeł odnawialnych - energia słoneczna, wiatrowa, wodna.	ciągły do 2011	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Promowanie nowych nośników energii ekologicznej pochodzących ze źródeł odnawialnych - energia słoneczna, wiatrowa, wodna realizowane jest przez Gminę oraz pozarządowe organizacje poprzez prowadzenie działań edukacyjnych związanych z tym tematem.
	Eliminowanie węgla jako paliwa w kotłowniach lokalnych i gospodarstwach domowych, rozpowszechnianie stosowania drewna, trocin, wierzby energetycznej.	ciągły do 2011	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Gmina Moryń w sposób ciągły koordynuje wyeliminowanie węgla jako paliwa w kotłowniach lokalnych i gospodarstwach domowych.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla GMINY MORYŃ
za lata 2007 - 2008

	Przebudowa drogi powiatowej 41-729 Warnice - Witnica.	2005	Zadanie nie zostało zrealizowane. Przebudowa drogi powiatowej 41-729 Warnice – Witnica nie była wykonana, z powodu braku środków finansowych na realizację zadania.
	Edukacja ekologiczna społeczeństwa na temat wykorzystania nośników energii i szkodliwości spalania materiałów odpadowych (szczególnie tworzyw sztucznych).	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Prowadzenie działań edukacyjnych na terenie gminy odbywa się w sposób ciągły. Na terenie gminy prowadzone są liczne konkursy ekologiczne, wykłady związane z tematyką wykorzystania nośników energii oraz szkodliwości spalania materiałów odpadowych.
Kierunek ekologiczny: HAŁAS – ZMINIMALIZOWANIE UCIAŹLIWEGO HAŁASU W ŚRODOWISKU			
ZADANIA WŁASNE	Uwzględnienie w opracowaniach planistycznych danych o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku na terenach chronionych akustycznie.	ciągły do 2011	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Podczas przygotowywania określonych opracowań planistycznych na terenie Gminy, zawsze uwzględnia się dane dotyczące dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku na terenach chronionych.
ZADANIA KOORDYNOWANE	Wspieranie inwestycji ograniczających ujemny wpływ hałasu komunikacyjnego - budowa ekranów akustycznych, tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej oraz izolacji budynków.	ciągły	Zadanie nie zostało zrealizowane. W okresie sprawozdawczym Gmina nie koordynowała zadań ekologicznych związanych z wspieraniem inwestycji ograniczających ujemny wpływ hałasu.
	Egzekwowania w zakładach stosowania obudów dźwiękochłonnych ekranów oraz tłumików akustycznych, stosowanie maszyn i urządzeń o obniżonej hałaśliwości w przypadku przekroczeń emisji hałasu.	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. W okresie sprawozdawczym Gmina koordynowała w sposób ciągły zadania ekologiczne związane z egzekwowaniem określonych przepisów przez zakłady przemysłowe. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska wspierany przez gminę, prowadzi kontrole takich przedsięwzięć.
Kierunek ekologiczny: PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE – OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM			
ZADANIA WŁASNE	Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego zgodnych z zapisem w opracowaniach planistycznych, dotyczących terenów chronionych pod kątem promieniowania elektromagnetycznego.	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Podczas lokalizacji nowych źródeł promieniowania elektromagnetycznego, Gmina zawsze uwzględnia niskokonfliktową lokalizację tych źródeł, która jest zgodna z zapisami opracowań planistycznych oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

4.4. Racjonalizacja użytkowania surowców

Racjonalne gospodarowanie surowcami jest jednym z podstawowych warunków zrównoważonego rozwoju. Ma ono na celu zmniejszenie zużycia surowców nieodnawialnych poprzez racjonalne zużycie energii, surowców i materiałów wraz ze wzrostem udziału wykorzystanych zasobów odnawialnych.

Do osiągnięcia powyższego celu wytyczono dwa kierunki działania:

Kierunki działań:

1. Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i ograniczenie energochłonności

- termomodernizację obiektów gminnych,
- promowanie nowych nośników energii opartych o surowce odnawialne,
- wprowadzenie w Urzędzie Miasta i jednostkach organizacyjnych gminy oszczędzania energii cieplnej,
- uwzględnienie w opracowaniach planistycznych terenów możliwych do lokalizacji elektrowni wodnych, wiatrowych i innych obiektów źródeł odnawialnej energii,
- budowę elektrowni wodnych, wiatrowych, kolektorów słonecznych,
- promowanie wśród mieszkańców gminy działań zmierzających do produkcji energii ze źródeł odnawialnych, głównie kolektorów słonecznych, palenisk na drewno opałowe i słomę, biogazowni wykorzystujących odchody zwierzęce, siłowni wiatrowych, uprawy wierzby energetycznej,

2. Ochrona zasobów kopalin

- zwiększenie efektywności wykorzystania udokumentowanych i eksploatowanych złóż kopalin poprzez:
 - a) stosowanie sprawnego sprzętu urabiającego,
 - b) wdrażanie linii technologicznych do uszlachetniania kopaliny w przypadkach, gdy jakość kopaliny na to pozwala,
 - c) wybieranie kopaliny do spągu złoża, zgodnie z wyliczonym wskaźnikiem wykorzystania złoża,
- rozpoznawanie i dokumentowanie nowych złóż kopalin,
- zagospodarowanie wyrobisk dla potrzeb np. małej retencji.

Realizację poszczególnych zadań ekologicznych związanych z racjonalizacją użytkowania surowców na terenie Gminy Moryń prezentuje tabela 13.

Tabela 13.

Realizacja zadań ekologicznych na terenie Gminy Moryń – racjonalizacja użytkowania surowców

Cel ekologiczny: RACJONALIZACJA UŻYTKOWANIA SUROWCÓW			
Jednostka realizująca	Charakterystyka zadań ekologicznych	Okres realizacji	Opis realizacji
Kierunek ekologiczny: OGRANICZENIE ENERGOCHŁONNOŚCI, WZROST WYKORZYTANIA ENERII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH			
ZADANIA WŁASNE	Termomodernizacja obiektów gminnych.	2004-2007	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Termomodernizacja obiektów gminnych prowadzona jest w sposób ciągły. Zadania ekologiczne związane z termomodernizacją obiektów realizowane są w ramach przewidzianych środków budżetowych. W okresie sprawozdawczym wykonano termomodernizację wielu obiektów gminnych np. budynku Zespołu Szkół w Moryniu, Remizy OSP w Starym Objezierzu.
	Promowanie nowych nośników energii opartych o surowce odnawialne.	ciągły do 2011	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Promowanie nowych nośników energii oparte o surowce odnawialne realizowane jest przez gminę w sposób ciągły (zadania edukacyjne).
	Wprowadzenie w Urzędzie Miasta i jednostkach organizacyjnych gminy oszczędzania energii cieplnej.	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. W okresie sprawozdawczym w Urzędzie oraz jednostkach organizacyjnych gminy prowadzone są zadania ekologiczne związane z oszczędnością energii cieplnej np. termomodernizacja budynków, remont budynków, np. elewacja budynku Policji w Moryniu, podłączenie budynku urzędu do kotłowni ZGKiM w Moryniu.
	Uwzględnienie w opracowaniach planistycznych terenów możliwych do lokalizacji elektrowni wodnych, wiatrowych i innych obiektów źródeł odnawialnej energii.	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Uwzględnienie w opracowaniach planistycznych terenów możliwych do lokalizacji elektrowni wodnych, wiatrowych i innych obiektów źródeł odnawialnej energii realizowane jest w sposób ciągły.
ZADANIA KOORDYNOWANE	Budowa elektrowni wodnych, wiatrowych, kolektorów słonecznych.	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Zadania realizowane są w sposób ciągły przez przedsiębiorstwa indywidualne na terenie Gminy.
	Promowanie wśród mieszkańców gminy działań zmierzających do produkcji energii ze źródeł odnawialnych (głównie kolektorów słonecznych, palenisk na drewno opałowe, słomę, biogazowni wykorzystujących odchody zwierzęce, siłowni wiatrowych, uprawy wierzby energetycznej).	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Promowanie działań związanych z wykorzystaniem źródeł odnawialnych realizowane jest poprzez działania edukacyjne związane z tą tematyką (konkursy o tematyce ekologicznej, foldery, broszury).

Kierunek ekologiczny: OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN			
ZADANIA KOORDYNOWANE	Zwiększenie efektywności wykorzystania udokumentowanych i eksploatowanych złóż kopalin poprzez: - stosowanie sprawnego sprzętu urabiającego, - wdrażanie linii technologicznych do uszlachetniania kopalin w przypadkach gdy jakość kopaliny na to pozwala, - wybieranie kopaliny do spągu złoża, zgodnie z wyliczonym wskaźnikiem wykorzystania złoża.	ciągły	Zadanie nie zostało zrealizowane. W okresie sprawozdawczym Gmina nie koordynowała zadań ekologicznych związanych ze zwiększeniem efektywności wykorzystania złóż kopalin.
	Rozpoznawanie i dokumentowanie nowych złóż kopalin.	ciągły	Zadanie nie zostało zrealizowane. W okresie sprawozdawczym Gmina nie koordynowała zadań ekologicznych związanych z rozpoznaniem i udokumentowaniem nowych złóż kopalin. Zadanie nie zostało wykonane z powodu braku środków finansowych na jego realizację. Wykonanie zadania przewidziane jest na kolejne lata.
	Zagospodarowywanie wyrobisk dla potrzeb np. małej retencji.	ciągły	Zadanie nie zostało zrealizowane. W okresie sprawozdawczym na terenie gminy nie były prowadzone działania związane z zagospodarowaniem wyrobisk dla potrzeb np. małej retencji. Realizacja zadania planowana jest na przyszłe lata.

4.5. Ochrona powierzchni ziemi

Ochrona powierzchni ziemi zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska, polega na zapewnieniu jej jak najlepszej jakości. Uwzględniając założenia ochrony powierzchni ziemi, w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Moryń określono główne cele ekologiczne: ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.

Biorąc pod uwagę klasyfikację bonitacyjną gleb na terenie gminy, dąży się do racjonalnego wykorzystania tych gleb oraz zapewnienia im właściwej ochrony.

Dla realizacji wytyczonego celu ekologicznego wyznaczono następujące kierunki.

Kierunki działań:

1. Rekultywacja gleb zdegradowanych i ochrona gleb przed erozją

- inwentaryzacja terenów zdegradowanych,
- opracowanie projektu i realizacja rekultywacji nieczynnego składowiska odpadów,
- opracowanie projektu i realizacja rekultywacji terenu po byłej żwirowni.

2. Ochrona gleb przed niewłaściwą agrotechniką i nadmierną intensyfikacją produkcji rolnej oraz nadmiernym stosowaniem środków ochrony roślin

- opracowanie i wdrożenie programu tworzenia gospodarstw produkujących żywność metodami ekologicznymi,
- upowszechnianie zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.

Szczegółowy opis realizacji zadań z zakresu ochrony powierzchni ziemi na terenie gminy zawiera tabela 14.

Tabela 14.

Realizacja zadań ekologicznych na terenie Gminy Moryń – ochrona powierzchni ziemi

Cel ekologiczny: OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI				
Jednostka realizująca	Charakterystyka zadań ekologicznych	Okres realizacji	Szacunkowy koszt	Opis realizacji
Kierunek ekologiczny: REKULTYWACJA GLEB ZDEGRADOWANYCH I OCHRONA GLEB PRZED EROZJĄ				
ZADANIA WŁASNE	Inwentaryzacja degradacji gleb.	2006		Zadanie nie zostało zrealizowane. W okresie sprawozdawczym na terenie gminy nie została przeprowadzona inwentaryzacja degradacji gleb. Realizacja zadania planowana jest na przyszłe lata.
	Opracowanie projektu rekultywacji nieczynnego składowiska odpadów.	2004		Zadanie zostało częściowo zrealizowane. W latach sprawozdawczych rozpoczęto rekultywację nieczynnego składowiska odpadów (I etap - wykonanie kominka odgazowującego). Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł: 40.826,41 zł.
ZADANIA KOORDYNOWANE	Opracowanie projektu i rekultywacja terenu po byłej żwirowni k/składowiska.	2007		Zadanie nie zostało zrealizowane. Podmiot odpowiedzialny za wykonanie zadania nie dokonał opracowania projektu oraz rekultywacji terenu z powodu braku środków finansowych. Realizacja zadania planowana jest na przyszłe lata.
Kierunek ekologiczny: OCHRONA GLEB PRZED NIEWŁAŚCIWĄ AGROTECHNIKĄ I NADMIERNĄ INTENSYWNOŚCIĄ PRODUKCYI ROLNEJ ORAZ NADMIERNYM STOSOWANIEM ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN I NAWOZÓW				
ZADANIA KOORDYNOWANE	Opracowanie i wdrożenie programu tworzenia gospodarstw produkujących żywność metodami ekologicznymi.	ciągły		Zadanie nie zostało zrealizowane. Opracowanie i wdrożenie programu tworzenia gospodarstw produkujących żywność metodami ekologicznymi planowane jest na przyszłe lata.
	Upowszechnianie zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.	ciągły		Zadanie realizowane w sposób ciągły. Upowszechnianie zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej na terenie gminy realizowane jest w sposób ciągły (szkolenia dla rolników).

4.6. Racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych

Ochrona zasobów przyrody prowadzi do zachowania istniejącego jej stanu (różnorodności gatunkowej) oraz stwarzania warunków do jak najlepszego rozwoju. Głównym celem ekologicznym wyznaczonym w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Moryń to: zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności.

Realizacja przyjętego w Programie celu przebiegała poprzez działania organizacyjne związane z właściwymi zapisami w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, podejmowaniu działań inwestycyjnych na terenach zielonych zlokalizowanych w obszarze gminy, wszelakich pracach pielęgnacyjnych prowadzonych na terenach objętych ochroną, a także prowadzeniem edukacji ekologicznej dotyczącej celowości zadań związanych z racjonalnym użytkowaniem zasobów przyrodniczych. Dla osiągnięcia celu ekologicznego określono kierunki działań.

Kierunki działań:

1. Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych

- bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych,
- prowadzenie prac pielęgnacyjnych parków i pomników przyrody,
- ustanawianie na terenie gminy nowych form ochrony przyrody,
- bieżące uwzględnianie - w przygotowywanych opracowaniach planistycznych - nowo stanowionych na terenie gminy prawnych form ochrony przyrody.

2. Ochrona siedlisk i ekosystemów oraz krajobrazu

- przeprowadzenie waloryzacji przyrodniczej gminy.

3. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

- tworzenie i wdrażanie programów reintrodukcji ginących i zagrożonych gatunków chronionych i łownych, przez opracowanie zasad przeprowadzania reintrodukcji dzikich gatunków,
- racjonalizacja gospodarowania zwierzętami łownymi przez:
 - a) opracowanie zasad gospodarowania zwierzętami łownymi,
 - b) opracowanie programu zwalczania kłusownictwa,
- wzbogacanie naturalnej bazy żerowej dla zwierzyny tj. urządzenie wodopojów, uprawianie poletek produkcyjnych, karmowych i zaporowych.

4. Ochrona lasów

Zadania do realizacji w większości przez Lasy Państwowe - Nadleśnictwa w Mieszkowicach i Chojnie:

- ochrona i powiększanie zasobów leśnych przez opracowanie planów urządzenia lasu wraz z Programem Ochrony Przyrody,

- racjonalne, zgodne z zasadami ochrony przyrody, użytkowanie zasobów leśnych, w tym wprowadzenie bezpiecznych technik i technologii prac leśnych,
- działania prowadzące do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wiekowej drzewostanów:
 - a) dostosowanie składu gatunkowego drzewostanów do siedliska w oparciu o rozpoznanie warunków glebowo-siedliskowych,
 - b) zwiększenie bioróżnorodności w celu zwiększenia odporności ekosystemu leśnego na stresy,
- opracowanie i wdrożenie sieci monitoringu środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (choroby, szkodniki),
- dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych przez opracowanie programu udostępniania i zagospodarowania lasów do celów rozwoju turystyki i wypoczynku, regeneracji zdrowia, edukacji ekologicznej,
- zalesienia gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego przez opracowanie zasad dotyczących zalesiania gruntów porolnych z uwzględnieniem potrzeb ochrony różnorodności biologicznej oraz zachowaniem korytarzy ekologicznych.

5. Integracja aspektów ekologicznych z planowaniem przestrzennym

- uwzględnienie w opracowaniach planistycznych lokalizacji terenów wyjątkowo cennych przyrodniczo o ograniczonym dostępie.

Szczegółowy opis realizacji zadań z zakresu racjonalnego użytkowania zasobów przyrodniczych na terenie gminy zawiera tabela 15.

Tabela 15.

Realizacja zadań ekologicznych na terenie Gminy Moryń – racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych

Cel ekologiczny: RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH			
Jednostka realizująca	Charakterystyka zadań ekologicznych	Okres realizacji	Opis realizacji
Kierunek ekologiczny: OCHRONA I ROZWÓJ SYSTEMU OBSZARÓW CHRONIONYCH			
ZADANIA WŁASNE	Ustanawianie na terenie gminy nowych pomników ochrony przyrody.	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Ustanawianie na terenie Gminy nowych pomników przyrody w celu ochrony cennych walorów przyrodniczych realizowane jest w sposób ciągły. Na terenie Gminy Moryń zlokalizowanych jest 51 sztuk pomników przyrody w postaci pojedynczych drzew oraz jedno zgrupowanie zadrzewień śródpolnych sosny kosodrzewiny (łączna liczba drzew to 43 sztuki).

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla GMINY MORYŃ
za lata 2007 - 2008

ZADANIA KOORDYNOWANE	Utworzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego jeziora Morzycko i terenów przyległych.	2004-2007	Zadanie zostało zrealizowane. Zespół przyrodniczo – krajobrazowy jeziora Morzycko oraz terenów przyległych został utworzony zgodnie z Uchwałą Nr XXXI/276/2006 Rady Miejskiej w Moryniu w dniu 9 lutego 2006 roku. Obszar zajmuje powierzchnię 413,07 ha i obejmuje jezioro Morzycko wraz z terenami wokół jeziora.
	Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych.	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Ochrona obszarów oraz obiektów prawnie chronionych zlokalizowanych na terenie gminy prowadzona jest w sposób ciągły.
	Prowadzenie prac pielęgnacyjnych parków i pomników przyrody.	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Prace pielęgnacyjne związane z utrzymaniem parków oraz pomników przyrody na terenie Gminy Moryń prowadzone były w sposób ciągły.
Kierunek ekologiczny: OCHRONA SIEDLISK I EKOSYSTEMÓW ORAZ KRAJOBRAZU			
ZADANIA KOORDYNOWANE	Przeprowadzenie waloryzacji przyrodniczej gminy.	ciągły	Zadanie zostało zrealizowane. W okresie sprawozdawczym została przeprowadzona waloryzacja przyrodnicza terenu Gminy. Całkowity koszt realizacyjny wyniósł 7.704,02 zł.
Kierunek ekologiczny: OCHRONA GATUNKOWA ROŚLIN I ZWIERZĄT			
ZADANIA KOORDYNOWANE	Tworzenie i wdrażanie programów reintrodukcji ginących i zagrożonych gatunków chronionych i łownych przez opracowanie zasad przeprowadzania reintrodukcji dzikich gatunków.	2005	Zadanie zostało zrealizowane. W okresie sprawozdawczym Gmina koordynowała tworzenie oraz wdrażanie programów reintrodukcyjnych ginących i zagrożonych gatunków chronionych i łownych.
	Racjonalizacja gospodarowania zwierzętami łownymi przez: - opracowanie zasad gospodarowania zwierzętami łownymi, - opracowanie programu zwalczania kłusownictwa.	2006	Zadanie zostało zrealizowane. W okresie sprawozdawczym Gmina koordynowała zadania z zakresu racjonalnego gospodarowania zwierzętami łownymi. W sposób ciągły współpracuje z Nadleśnictwami zlokalizowanymi na terenie gminy.
	Wzbogacanie naturalnej bazy żerowej dla zwierzyny tj. urządzenie wodopojów, uprawianie poletek produkcyjnych, karmowych i zaporowych.	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. W okresie sprawozdawczym gmina w sposób ciągły koordynowała zadania związane z wzbogacaniem naturalnej bazy żerowej dla zwierzyny. Współpracuje z Kołami Łowieckimi w sposób ciągły.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla GMINY MORYŃ
za lata 2007 - 2008

	Racjonalna gospodarka rybacka	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Racjonalna gospodarka rybacka jest realizowana przez PZW w sposób ciągły. Gmina koordynuje zadania należące do PZW. Głównym celem wykonywanego zadania jest ochrona ryb .	
Kierunek ekologiczny: OCHRONA LASÓW				
ZADANIA KOORDYNOWANE	Ochrona i powiększanie zasobów leśnych przez opracowanie planów urządzenia lasu wraz z Programem Ochrony Przyrody.	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Ochrona oraz powiększanie zasobów leśnych poprzez opracowywanie planów urządzenia lasów wraz z Programami Ochrony Przyrody to główne zadanie nadleśnictwa Mieszkowice i Chojna, które realizują je w sposób ciągły, przy współpracy Urzędu Miejskiego w Moryniu.	
	Racjonalne, zgodne z zasadami ochrony przyrody użytkowanie zasobów leśnych, w tym wprowadzenie bezpiecznych technik i technologii prac leśnych.	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Celem wykonywanego zadania przez Nadleśnictwa na terenie Gminy Moryń było prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej w lasach państwowych. Zadanie realizowane jest przy stałej współpracy Urzędu Miejskiego w Moryniu.	
	Działania prowadzące do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wiekowej drzewostanów: - dostosowanie składu gatunkowego drzewostanów do siedliska w oparciu o rozpoznanie warunków glebowo-siedliskowych. - zwiększenie bioróżnorodności w celu zwiększenia odporności ekosystemu leśnego na stresy.	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Zróżnicowanie struktury gatunkowej lasów oraz poprawa struktury wiekowej drzewostanów na terenie lasów zlokalizowanych w Gminie Moryń realizowane jest przez Nadleśnictwa Mieszkowice oraz Chojna przy stałej współpracy Urzędu Miejskiego.	
	Opracowanie i wdrożenie sieci monitoringu środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (choroby szkodniki).	2007		Zadanie zostało zrealizowane. W latach sprawozdawczych opracowano oraz wdrożono sieć monitoringu środowiska leśnego przez lasy Państwowe oraz Nadleśnictwa zlokalizowane na terenie Gminy Moryń. Realizacja zadania umożliwiła zdobycie aktualnych informacji na temat stanu zdrowotności lasów.
	Dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych przez opracowanie programu udostępniania i zagospodarowania lasów do celów rozwoju turystyki i wypoczynku, regeneracja zdrowia, edukacji ekologicznej.	ciągły		Zadanie realizowane w sposób ciągły. W latach sprawozdawczych opracowano program udostępniania i zagospodarowania lasów do celów rozwoju turystyki i wypoczynku, regeneracji zdrowia, edukacji ekologicznej.
	Zalesienia gruntów wyłączonego z użytkowania rolniczego przez opracowanie zasad dotyczących zalesiania gruntów porolnych z uwzględnieniem potrzeb ochrony różnorodności biologicznej oraz zachowaniem korytarzy ekologicznych.	ciągły		Zadanie realizowane w sposób ciągły. Zadanie ekologiczne związane z zalesianiem gruntów wyłączonego z użytkowania rolniczego realizowane jest w sposób ciągły, opracowuje się zasady dotyczące zalesiania gruntów porolnych, które uwzględniają potrzeby ochrony różnorodności biologicznej oraz zachowanie korytarzy ekologicznych na terenie Gminy.

Kierunek ekologiczny: INTEGRACJA ASPEKTÓW EKOLOGICZNYCH Z PLANOWANIEM PRZESTRZENNYM			
ZADANIA WŁASNE	Uwzględnienie w opracowaniach planistycznych lokalizacji terenów wyjątkowo cennych przyrodniczo o ograniczonym dostępie.	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Uwzględnienie w opracowaniach planistycznych terenów możliwych do lokalizacji terenów wyjątkowo cennych przyrodniczo o ograniczonym dostępie realizowane jest w sposób ciągły.

4.7. Przeciwdziałanie poważnym awariom

Wyznaczony w Programie cel ekologiczny mający zapobiegać występowaniu poważnych awarii, mówi o zwiększeniu bezpieczeństwa przewozów substancji niebezpiecznych. Na terenie gminy istnieje możliwość wystąpienia poważnych awarii w czasie transportu substancji.

Osiągnięcie wyznaczonego celu w Programie jest możliwe poprzez ograniczenie ryzyka wystąpienia zagrożeń środowiska powodowanych transportem materiałów niebezpiecznych oraz wykreowaniem właściwych zachowań mieszkańców gminy w sytuacji wystąpienia poważnej awarii. Dla osiągnięcia celu ekologicznego określono kierunki działań.

Kierunki działań:

1. Zwiększenie bezpieczeństwa przewozów substancji niebezpiecznych

- kontrolę przewozów substancji niebezpiecznych,
- kontrolę stanu technicznego pojazdów i dróg.

Szczegółowy opis realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania poważnym awariom na terenie gminy zawiera tabela 16.

Tabela 16.

Realizacja zadań ekologicznych na terenie Gminy Moryń – przeciwdziałanie poważnym awariom

Cel ekologiczny: PRZECIWDZIAŁANIE POWAŻNYM AWARIOM			
Jednostka realizująca	Charakterystyka zadań ekologicznych	Okres realizacji	Opis realizacji
Kierunek ekologiczny: ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA CHEMICZNEGO I BIologicznego			
ZADANIA WŁASNE	Kontrola przewozu substancji niebezpiecznych i kontrola stanu technicznego pojazdów i dróg.	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Głównym celem realizacji zadania ekologicznego jest zapobieganie występowaniu poważnych awarii. Zadanie w okresie sprawozdawczym na terenie gminy było realizowane w sposób ciągły przez jednostki Policji, Transportu Drogowego oraz Służby Kolejowe przy stałej współpracy z Urzędem Miejskim w Moryniu.

4.8. Edukacja ekologiczna

Cel ekologiczny wyznaczony w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Moryń to zwiększenie aktywności obywatelskiej i świadomości ekologicznej – edukacja ekologiczna. Działania edukacyjne prowadzone są na terenie gminy od wielu lat w sposób systematyczny i planowy. Ukierunkowane są głównie na ochronę środowiska oraz kształtowanie proekologicznych wzorców zachowań. Głównym celem podejmowanych przez gminę działań edukacyjnych jest uświadomienie społeczności lokalnej o istniejących zagrożeniach środowiska przyrodniczego a także rozbudzanie szacunku wobec otaczającej przyrody. Dla osiągnięcia celu ekologicznego określono kierunki działań.

Kierunki działań:

1. Większa aktywność społeczeństwa na rzecz ochrony środowiska

- uwzględnienie w opracowaniach planistycznych zapisów, określających zasady w zakresie zagospodarowania sozotechnicznego terenów atrakcyjnych turystycznie,
- organizowanie tzw. zielonych miejsc pracy w zakresie utrzymania czystości i porządku w miejscach publicznych, campingach, plażach.

2. Wyższa świadomość ekologiczna społeczeństwa

- rozwijanie różnych form edukacji ekologicznej społeczeństwa dorosłego i młodzieży w szkołach,
- pełne wdrożenie systemu informacji o środowisku i jego ochronie, a potem jego uzupełnianie,
- popularyzacja działań proekologicznych poprzez prowadzenie akcji informacyjnej, wykładów, organizowanie festynów, wydawanie ulotek.

Szczegółowy opis realizacji zadań z zakresu edukacji ekologicznej na terenie gminy zawiera tabela 17.

Tabela 17.

Realizacja zadań ekologicznych na terenie Gminy Moryń – edukacja ekologiczna

Cel ekologiczny: EDUKACJA EKOLOGICZNA			
Jednostka realizująca	Charakterystyka zadań ekologicznych	Okres realizacji	Opis realizacji
Kierunek ekologiczny: WIĘKSZA AKTYWNOŚĆ SPOŁECZEŃSTWA NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA			
ZADANIA WŁASNE	Uwzględnienie w opracowaniach planistycznych zapisów, określających zasady w zakresie zagospodarowania sozotechnicznego terenów atrakcyjnych turystycznie.	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Uwzględnienie w opracowaniach planistycznych zapisów określających zasady w zakresie zagospodarowania sozotechnicznego terenów atrakcyjnych turystycznie realizowane jest w sposób ciągły.
	Organizowanie tzw. zielonych miejsc pracy w zakresie utrzymania czystości i porządku w miejscach publicznych, campingach, plażach.	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Zadanie ekologiczne z zakresu organizacji tzw. zielonych miejsc pracy w zakresie utrzymywania czystości i porządku w miejscach publicznych, campingach oraz plażach było realizowane w okresie sprawozdawczym w sposób ciągły przez ZGKiM w Moryniu przy stałej współpracy Urzędu Miejskiego.
Kierunek ekologiczny: WYŻSZA ŚWIADOMOŚĆ EKOLOGICZNA SPOŁECZEŃSTWA			
ZADANIA WŁASNE	Prowadzenie edukacji ekologicznej w jednostkach gminnych (akcja informacyjna, ulotki, wykłady, festyny).	ciągły	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Edukacja ekologiczna w jednostkach gminnych w okresie sprawozdawczym prowadzona była w sposób ciągły. Urząd Miejski realizował ją poprzez organizację szkoleń, wykładów, prowadzenie akcji ulotkowej, informacyjnej oraz organizację festynów na terenie gminy. Koszty prowadzenia edukacji ekologicznej w 2007 roku wyniosły 3.343,15 zł, natomiast w 2008 roku 2.582,42 zł.
	Pełne wdrożenie systemu informacji o środowisku i jego ochronie a potem jego uzupełnianie.	2004-2006	Zadanie zostało zrealizowane. Pełne wdrożenie systemu informacji o środowisku i jego ochronie zostało zrealizowane. System informacji jest uzupełniany w sposób ciągły.

5. PODSUMOWANIE

Przedstawiony w niniejszym Raporcie szczegółowy opis realizacji zadań zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Moryń dowodzi, iż większość przedsięwzięć w nim ujętych wykonano zgodnie z przyjętym harmonogramem. Obecnie także niektóre z ujętych zadań są w trakcie realizacji.

Najbardziej znaczące działania proekologiczne Gmina realizowała w dziedzinie poprawy jakości stanu wód powierzchniowych i podziemnych. Obejmowały one głównie zadania związane z rozbudową sieci kanalizacyjnej oraz wodociągowej, konserwacją i odbudową urządzeń melioracyjnych oraz budową oczyszczalni przydomowych na terenie gminy. Potwierdzają to nakłady finansowe jakie poniesiono w kolejnych latach obowiązywania Programu.

Drugim obszarem, w którym podejmowano istotne działania to poprawa jakości środowiska, tj. poprawa powietrza atmosferycznego, hałasu oraz promieniowania elektromagnetycznego. Zadania realizowane przez Gminę w tym zakresie to przede wszystkim termomodernizacja obiektów gminnych oraz prowadzony stały monitoring jakości elementów środowiska realizowany w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Pozostałe zadania ekologiczne należące do zadań realizowanych w okresie sprawozdawczym przez Gminę Moryń obejmowały racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych. Zadania takie jak pielęgnacja zieleni, ochrona terenów cennych przyrodniczo czy też właściwa gospodarka leśna były prowadzone na bieżąco.

Istotnym elementem wszystkich działań proekologicznych jest prowadzona przez Gminę od wielu lat w sposób systematyczny i planowany edukacja ekologiczna ukierunkowana głównie na ochronę środowiska i kształtowanie proekologicznych wzorców zachowań. Konieczna jest kontynuacja już prowadzonych działań edukacyjnych wśród społeczności lokalnej.

Biorąc pod uwagę stopień wykonania zadań przewidzianych do realizacji w Programie, wydatkowane środki finansowe, osiągnięte efekty ekologiczne oraz zaangażowanie podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie poszczególnych przedsięwzięć i zadań ekologicznych należy stwierdzić, że cele założone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Moryń po upływie dwuletniego okresu wdrażania zostały osiągnięte.